

liceum / technikum

MATURA

język polski

egzamin ustny

- NOWA MATURA** – ustna •
- gotowe odpowiedzi na pytania CKE •
  - wypowiedzi łatwe do zapamiętania •
  - motywy, konteksty, nawiązania •
  - opracowane i polecane przez nauczycieli •

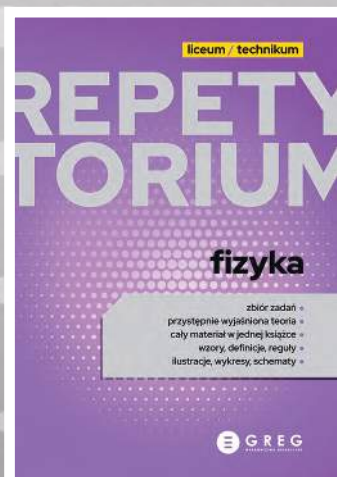
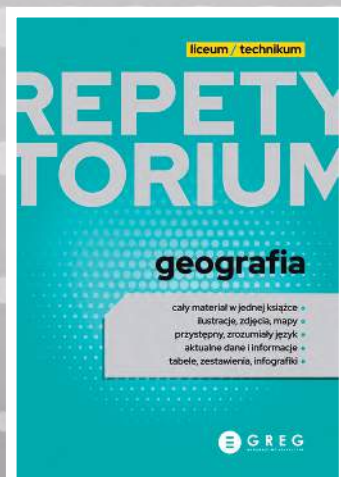
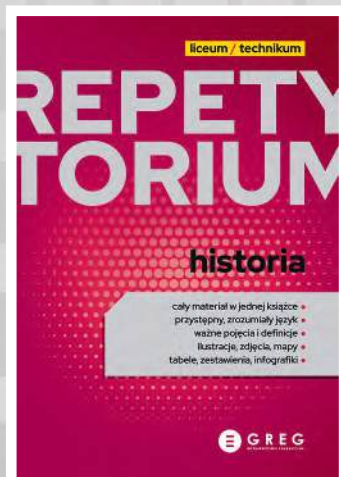
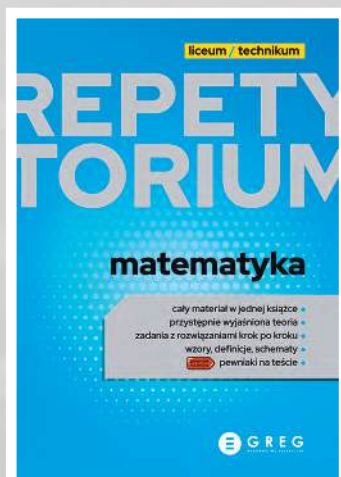
MATURA
do 2028

G R E G
WYDAWNICTWO EDUKACYJNE

Aktualne, zawierające wszystkie niezbędne informacje i bogaty materiał ilustracyjny – najlepsze repetytoria dla uczniów liceum i technikum.

Wiemy, jak dobrze przygotować się do matury!

liceum / technikum

MATURA

język polski

egzamin ustny

Pytania i odpowiedzi zostały opracowane zgodnie z komunikatem Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Pod kodem QR znajdziesz
stale aktualizowane
informacje dotyczące matur.

matura.greg.pl/polski-ustna

odpowiedzi na

76
pytań

Nowa pula pytań na lata 2026–2028!

G R E G
WYDAWNICTWO EDUKACYJNE

liceum / technikum

MATURA

język polski

egzamin ustny

Autorka:

Joanna Baczyńska-Wybrańska, zespół redakcyjny Wydawnictwa GREG

Redakcja:

Agnieszka Antosiewicz

Korekta:

Katarzyna Curyło, Szymon Rój, Karolina Rymut-Kościelniak,
Olga Tumińska, Julia Żak

ISBN 978-83-8186-234-9

Wydanie I

© Copyright by Wydawnictwo GREG® Sp. z o.o.

Kraków

Wydawnictwo GREG®

ul. Klasztorna 2B

31-979 Kraków

tel. 12 680 15 50

www.greg.pl

Księgarnia internetowa: www.greg.pl

Znak firmowy GREG® zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.

Wszystkie prawa zastrzeżone.

Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana
lub przedrukowana bez pisemnej zgody Wydawnictwa GREG®.

Okładka:

Aleksandra Zimoch

Layout i skład:

Pracownia Register

Ilustracje:

Dasha Rusanenko, s. 85; ErreCh, s. 33; Krakenimages.com, s. 11, 125;

Kues, s. 59; WiP-Studio, s. 151; ViChizh, s. 52 / Shutterstock.com

Antygona chowająca Polinejkesa, S. Norblin, CC BY-SA 3.0, s. 19.

Pozostałe reprodukcje i zdjęcia – Domena publiczna.

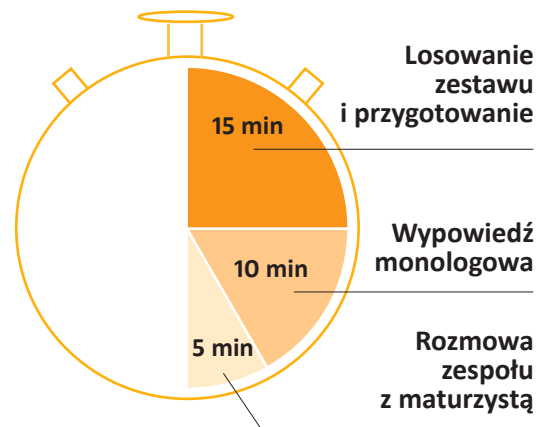
DROGIE MATURZYSTKI, DRODZY MATURZYŚCI!

Aby pomóc Wam jak najlepiej przygotować się do zbliżającego się egzaminu, w poniższym tekście zebraliśmy najważniejsze informacje dotyczące matury ustnej z języka polskiego według obowiązującej formuły. **Do egzaminu ustnego z języka polskiego musi przystąpić każdy maturzysta!**

Czas i struktura egzaminu

Czas trwania egzaminu to **30 minut**, dzieli się on na 3 części:

- 1 wylosowanie zestawu egzaminacyjnego i przygotowanie zdającego do odpowiedzi – **15 minut**;
- 2 udzielenie przez zdającego odpowiedzi na pytania z wylosowanego zestawu egzaminacyjnego, w formie wypowiedzi monologicznej – **10 minut**;
- 3 rozmowa zdającego z komisją egzaminacyjną, dotycząca zagadnień i problemów poruszonych przez zdającego w jego wcześniejszej wypowiedzi monologicznej – **5 minut**.

Całość zatem zamyka się w 30 minutach

Opis zestawu zadań

Zestaw egzaminacyjny wylosowany przez zdającego składa się z 2 zadań:

- **ZADANIE 1 – DOTYCZY LEKTURY OBOWIĄZKOWEJ**
Są to polecenia z puli pytań jawnych, odpowiedzi do wszystkich pytań znajdują się w tej książce! Pula obejmuje dokładnie 76 pytań. Jeśli w ciągu roku nastąpią jakieś zmiany, będą publikowane na stronie: matura.greg.pl/polski-ustna
- **ZADANIE 2 – DOTYCZY ZAGADNIENIA ZWIĄZANEGO Z JEDNĄ Z TRZECH KATEGORII:**
  - literaturą,
  - innymi dziełami sztuki,
  - językiem.

Do polecenia w zadaniu 2 dołączony jest materiał w postaci powiązanego z nim tematycznie tekstu (literackiego lub nieliterackiego) lub grafiki, do których zdający musi się odnieść w swojej wypowiedzi. **Te pytania są niejawne.** Więcej o pytaniach niejawnych znajdziesz na str. 164–177.

Przebieg egzaminu

Po wylosowaniu zestawu egzaminacyjnego uczeń ma czas na przygotowanie swojej wypowiedzi: może sporządzać notatki, przygotować plan wypowiedzi itd. Czas na to przeznaczony wynosi nie więcej niż 15 minut. Po upływie tego czasu (co zostanie zakomunikowane przez komisję) lub po wyrażeniu przez zdającego gotowości do przejścia do kolejnej części egzaminu, uczeń wygłasza wypowiedź monologiczną, będącą odpowiedzią na pytania z wylosowanego zestawu. Kolejność odpowiedzi na poszczególne pytania zawarte w zestawie jest dowolna, zdający może zacząć od 1. na liście lub od tego, które oznaczone zostało numerem 2. Komisja egzaminacyjna nie może przerywać wypowiedzi ucznia – wyjątek stanowi sytuacja, w której zdający przekroczył czas przeznaczony na wypowiedź monologiczną, wynoszący nie więcej niż 10 minut. Na koniec następuje rozmowa zespołu przedmiotowego ze zdającym, która trwa maksymalnie 5 minut. Rozmowa ta może dotyczyć zagadnień określonych w treści wylosowanych zadań (może dotyczyć zarówno polecenia,

jak i dołączonego do niego tekstu) lub odnosić się do utworów przywołanych przez zdającego w jego wcześniejszej wypowiedzi. Łączna liczba pytań (zagadnień) zadanych przez komisję podczas rozmowy wynosi od 1 do 3. Co najmniej jedno pytanie sformułowane zostanie w taki sposób, by umożliwić zdającemu wyrażenie własnej opinii na dany temat, będzie wymagało od niego indywidualnej refleksji i określenia swojego stanowiska.

Szczegółowy opis zadań

ZADANIE

1

Zadanie 1 służy sprawdzeniu znajomości lektur obowiązkowych (treść oraz problematyka) oraz umiejętności ich interpretacji. Polecenie do zadania 1. ma charakter twierdzenia lub pytania, odnoszącego się do jednej z lektur obowiązkowych, zazwyczaj dotyczy określonego motywu (np. motyw śmierci, cierpienia, wolności) lub ogólnego problemu (np. samotności). Wymaga sformułowania wypowiedzi na temat lektury z uwzględnieniem przez zdającego wybranego przez niego kontekstu.

Polecenia do zadania 1 są jawne, a lista wszystkich pytań dostępna jest na stronie internetowej Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. W tej publikacji prezentujemy przykładowe **odpowiedzi do wszystkich pytań z puli zadań jawnych** ogłoszonych przez CKE.

ZADANIE

2

Zadanie 2 sprawdza umiejętności analizy i interpretacji tekstu, umożliwia także zdającemu wykazanie się dodatkowymi umiejętnościami oraz znajomością literatury, kultury i języka. Składa się z 2 części: polecenia (w formie twierdzenia lub pytania) oraz tekstu źródłowego (tekstu literackiego, nieliterackiego lub ikonického). Również w tym zadaniu zdający musi przywołać wybrany przez siebie kontekst. W poleceniach do zagadnienia związanego z językiem zdający może odwołać się także do własnych doświadczeń komunikacyjnych.

Zasady oceniania

Maksymalna liczba punktów możliwych do zdobycia w części ustnej egzaminu maturalnego z języka polskiego wynosi **30 punktów**. Aby zdać egzamin, uczeń musi uzyskać minimum 30% z każdego przedmiotu obowiązkowego, czyli w przypadku matury ustnej z języka polskiego konieczne jest zdobycie przynajmniej **9 punktów**. Punkty są przyznawane według następujących kryteriów:

- 1 Merytoryczny aspekt wypowiedzi monologowej (0–16 pkt.): oceniona zostaje tutaj zdolność argumentacji, znajomość lektury i poprawne odniesienie się do jej treści, a także funkcjonalne wykorzystanie wybranego kontekstu.
- 2 Kompozycja wypowiedzi (0–4 pkt.): wypowiedź powinna być spójna, logiczna oraz uporządkowana (zawierać wstęp, część zasadniczą oraz zakończenie).
- 3 Merytoryczny aspekt wypowiedzi podczas rozmowy zdającego z komisją (0–6 pkt.): odpowiedzi zdającego powinny być adekwatne do zadawanych pytań, precyzyjne, na temat, należy unikać postępowania się ogólnikowymi stwierdzeniami, wypowiedź powinna być poprawna merytorycznie i nie zawierać błędów rzeczowych.
- 4 Zakres i poprawność środków językowych użytych zarówno w wypowiedzi monologowej, jak i podczas rozmowy (0–4 pkt.): zdający powinien wypowiadać się w sposób płynny, logiczny, z zastosowaniem bogatego słownictwa oraz poprawności językowej w zakresie fleksji, składni, leksyki, frazeologii. Za błąd nie uznaje się niepoprawnych sformułowań będących oznaką nieporadności językowej – dopuszczalne są więc okazjonalne błędy językowe lub drobne naruszenia płynności wypowiedzi wynikające ze specyfiki języka mówionego.

Poradnik dla maturzysty:

→ **ĆWICZ NOTOWANIE I TWORZENIE KONSPEKTÓW.**

Dobry konspekt to podstawa! Nie bój się używać **hasel**, **skrótów myślowych**, nie zapisuj tekstu swojego monologu pełnymi zdaniemami – pamiętaj, że czas przeznaczony na przygotowanie wypowiedzi to maksymalnie 15 minut, nie należy go zatem marnować. Nie piszesz rozprawki, lecz przygotowujesz się do wygłoszenia wypowiedzi ustnej, więc konspekt powinien być **krótki**, **schematyczny**, ma być jedynie **planem** tego, o czym chcesz powiedzieć. Możesz na niego zerkać i traktować jako pomoc, ale nie możesz odczytać całej swojej wypowiedzi z kartki!

→ **ĆWICZ PRZED LUSTREM, Z ZEGARKIEM W RĘCE.**

Przygotowywanie wypowiedzi w swojej własnej głowie to nie to samo, co wypowiadanie jej na głos. Spróbuj więc mówić sam/a do siebie, żeby nauczyć się odpowiednio formułować swoje myśli i szlifować płynność mówienia. Zmierz sobie czas takiej wypowiedzi – pamiętaj, że musi ona zmieścić się w 10 minutach!

→ **WYGŁASZAJ PRZEMÓWIENIA PRZED RODZINĄ I ZNAJOMYMI.**

Mówienie do siebie to jedna rzecz, ale wygłaszanie monologu przed innymi osobami to sprawa znacznie trudniejsza, gdyż dochodzi tutaj czynnik stresowy. Poproś rodzinę lub znajomych, by posłuchali Twojej wypowiedzi, żeby przyzwycząić się do publicznych wystąpień. Dzięki temu, gdy już staniesz przed komisją egzaminacyjną, będziesz czuć się dużo pewniej!

→ **UODPORNIJ SIĘ NA DŹWIĘKI OTOCZENIA.**

Podczas egzaminu ustnego oprócz Ciebie i komisji w sali może znajdować się jeszcze inna osoba zdająca – będziesz przygotowywać swoją odpowiedź podczas jej wypowiedzi, musisz więc przyzwycząić się do pracy z hałasem w tle. Aby do tego przywyknąć, spróbuj w domu włączyć jakiś film lub serial i przy jego dźwiękach ćwiczyć przygotowywanie monologu egzaminacyjnego.

→ **PAMIĘTAJ, BY MÓWIĆ NA TEMAT.**

Zarówno monolog, jak i późniejsza rozmowa z komisją ma być bezpośrednią odpowiedzią na zadane pytania. Unikaj dygresji i odchodzenia od tematu, nie próbuj popisywać się wiedzą w innym zakresie, lecz pilnuj, by Twoja wypowiedź była funkcjonalna i rzeczywiście dotyczyła określonego problemu.

→ **DBAJ O KULTURĘ WYPOWIEDZI.**

Oprócz treści oceniany będzie również Twój język – unikaj wyrażen potocznych, powtórzeń, staraj się odpowiadać pełnymi zdaniemami. Patrz egzaminatorom w oczy, nie uciekaj wzrokiem, nie zastanawiaj także ust dłońmi, nie trzymaj rąk w kieszeniach – traktuj swoich odbiorców z szacunkiem.

→ **NAJWAŻNIEJSZE – NIE STRESUJ SIĘ!**

Jeśli dobrze przygotujesz się do egzaminu i „przerobisz” wszystkie zadania z puli pytań jawnych, to z pewnością świetnie sobie poradzisz! Pamiętaj, że egzaminatorzy nie są Twoimi wrogami, czyhającymi na każde Twoje potknięcie, nie musisz więc się ich bać. Wprawdzie nie mogą oni wypowiadać się na temat treści wylosowanych przez Ciebie poleceń, ale jeśli zdarzy się, że podczas późniejszej rozmowy egzaminacyjnej, po Twojej wypowiedzi monologicznej, nie zrozumiesz jakiegoś pytania zadanego przez jednego z członków komisji, nie wahaj się dopytać i poprosić o wyjaśnienie. A przed samym egzaminem weź głęboki wdech i spróbuj się rozluźnić, postaraj się nie koncentrować swoich myśli wokół tego, że zdajesz egzamin, lecz skupić na tym, co chcesz powiedzieć – nastaw się na przyjemną rozmowę na interesujące tematy!

Powodzenia na egzaminie!

SKRÓCONY SPIS TREŚCI

7 Spis pytań jawnych
2025

10 Jak przygotować
poprawną wypowiedź
na maturze ustnej?

STAROŻYTNOŚĆ

12 Biblia (fragmenty)

18 Jan Parandowski
Mitologia (cz. I Grecja)

24 Homer
Iliada (fragmenty)

26 Sofokles
Antygona

ŚREDNIOWIECZE

30 Lament świętokrzyski
(fragmenty)

32 Rozmowa mistrza
Polikarpa ze Śmiercią
(fragmenty)

34 Pieśń o Rolandzie

BAROK

36 William Szekspir
Makbet

42 Molier
Skąpiec

OŚWIECENIE

46 Ignacy Krasicki
Wybrana satyra

ROMANTYZM

48 Adam Mickiewicz
Romantyczność
oraz wybrane ballady

52 Adam Mickiewicz
Dziady cz. III

POZYTYWIZM

70 Bolesław Prus
Lalka

82 Henryk Sienkiewicz
Potop

84 Fiodor Dostojewski
Zbrodnia i kara

MŁODA POLSKA

94 Stanisław Wyspiański
Wesele

104 Władysław Stanisław
Reymont
Chłopi (fragmenty)

DWUDZIESTOLECIE MIĘDZYWOJENNE

106 Stefan Żeromski
Przedwiośnie

118 Witold Gombrowicz
Ferdydurke (fragmenty)

LITERATURA WOJNY I OKUPACJI

122 Tadeusz Borowski
Proszę państwa do gazu

124 Gustaw Herling-Grudziński
Inny świat (fragmenty)

128 Hanna Krall
Zdążyć przed Panem
Bogiem

WSPÓŁCZESNOŚĆ

134 Albert Camus
Dżuma

142 George Orwell
Rok 1984

150 Sławomir Mrożek
Tango

156 Marek Nowakowski
Górą „Edek”

158 Andrzej Stasiuk
Miejsce

160 Olga Tokarczuk
Profesor Andrews
w Warszawie

162 Ryszard Kapuściński
Podróże z Herodotem
(fragmenty)

164 Matura ustna –
zadania niejawne
strategia i przykłady

SPIS PYTAŃ JAWNYCH 2026–2028

Biblia (fragmenty)

1. Motyw cierpienia niezawinionego. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Księgi Hioba*. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 12
2. Człowiek wobec niestałości świata. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Księgi Koheleleta*. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 14
3. Wizja końca świata. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Apokalipsy św. Jana*. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 16

Jan Parandowski, *Mitologia* (cz. I Grecja)

4. Poświęcenie się w imię wyższych wartości. Omów zagadnienie na podstawie *Mitologii* (cz. I Grecja) Jana Parandowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 18
5. Problematyka winy i kary. Omów zagadnienie na podstawie *Mitologii* (cz. I Grecja) Jana Parandowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 20
6. Miłość silniejsza niż śmierć. Omów zagadnienie na podstawie *Mitologii* (cz. I Grecja) Jana Parandowskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 22

Homer, *Iliada* (fragmenty)

7. Heroizm jako postawa człowieka w zmaganiu się z losem. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Iliady* Homera. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 24

Sofokles, *Antygona*

8. Prawa boskie a prawa ludzkie. Omów zagadnienie na podstawie *Antygony* Sofoklesa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 26
9. Człowiek wobec przeznaczenia. Omów zagadnienie na podstawie *Antygony* Sofoklesa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 28

Lament świętokrzyski (fragmenty)

10. Motyw cierpiącej matki. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Lamentu świętokrzyskiego*. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 30

Rozmowa mistrza Polikarpa ze Śmiercią (fragmenty)

11. Motyw tańca śmierci. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Rozmowy Mistrza Polikarpa ze Śmiercią*. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 32

Pieśń o Rolandzie

12. Średniowieczny wzorzec rycerza. Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Pieśni*

o Rolandzie. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 34

William Szekspir, *Makbet*

13. Moralna odpowiedzialność za czyny. Omów zagadnienie na podstawie *Makbeta* Williama Szekspira. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 36
14. Czy człowiek decyduje o własnym losie? Omów zagadnienie na podstawie *Makbeta* Williama Szekspira. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 38
15. Jaki wpływ na człowieka ma sprawowanie przez niego władzy? Omów zagadnienie na podstawie *Makbeta* Williama Szekspira. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 40

Molier, *Skąpiec*

16. Czy dobra materialne czynią człowieka szczęśliwym? Omów zagadnienie na podstawie *Skąpca* Moliera. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 42
17. Przyczyny nieporozumień między rodzicami a dziećmi. Omów zagadnienie na podstawie *Skąpca* Moliera. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 44

Ignacy Krasicki, wybrana satyra

18. Wady ludzkie w krzywym zwierciadle satyry. Omów zagadnienie na podstawie znanej Ci satyry Ignacego Krasickiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 46

Adam Mickiewicz, *Romantyczność* oraz wybrane ballady

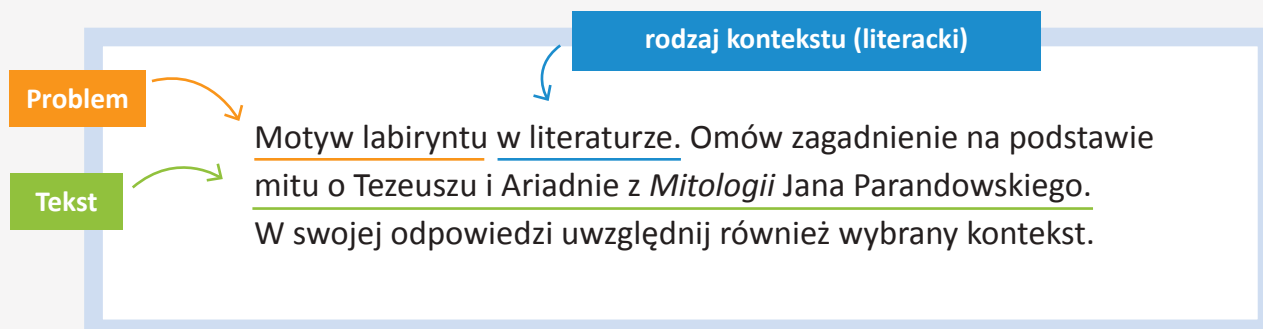
19. Świat ducha a świat rozumu. Omów zagadnienie na podstawie *Romantyczności* Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 48
20. Na czym polega ludowa sprawiedliwość? Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci ballad Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 50

Adam Mickiewicz, *Dziady* cz. III

21. Losy młodzieży polskiej pod zaborami. Omów zagadnienie na podstawie *Dziadów* części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 52
22. Mesjanizm jako romantyczna idea poświęcenia. Omów zagadnienie na podstawie *Dziadów* części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 54
23. Postawy społeczeństwa polskiego wobec zaborcy. Omów zagadnienie na podstawie *Dziadów* części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst. 56

JAK PRZYGOTOWAĆ POPRAWNĄ WYPOWIEDŹ NA MATURZE USTNEJ?

1 Przeczytaj uważnie temat.

Zaznacz **problem**, który masz omówić, oraz **tekst i rodzaj kontekstu**, jakie musisz wykorzystać.

Uwaga! + Tak oznaczyliśmy w książce lektury, których nie ma na aktualnej liście lektur, ale w arkuszu maturalnym są wymienione jako te, do których można odwołać się w wypracowaniu maturalnym. Warto je znać, ponieważ mogą posłużyć jako kontekst.

Przy wyborze kontekstu może ograniczać Cię polecenie, wskazujące:

- epokę literacką (np. *Średniowieczne kreacje literackie idealnego rycerza i władcy*)
- gatunek literacki (np. *Relacje rodzinne w krzywym zwierciadle komedii*)
- typ kontekstu (np. *Literacki obraz piekła*)

2 Przemyśl, w jaki sposób problem określony w temacie został przedstawiony w lekturze wskazanej w poleceniu. Wynotuj sobie kilka wniosków.

Kontekst może przedstawiać problem podobnie lub odmiennie – nie szukaj na siłę identycznych obrazów.

3 Zastanów się, jaki kontekst ukazuje ten sam problem.

Pamiętaj o zgodności kontekstu ze wskazaniami polecenia. Wynotuj sobie kilka wniosków.

4 Sformułuj tezę – temat wskazuje problem, wobec którego musisz zająć stanowisko. Teza ma uwzględnić zarówno argumenty, które zamierzasz podać ze wskazanej lektury, jak i te z wybranego przez Ciebie kontekstu.

Teza może być jednoznaczna (np. *Komedia wyśmiewa wadliwe relacje rodzinne, by skłonić odbiorcę do refleksji i poprawy*) lub wskazywać zróżnicowanie problemu (np. *Artyści ukazują miłość jako siłę, która zmienia ludzkie życie, choć może ona prowadzić zarówno do szczęścia, jak i do cierpienia*).

- 5** **Uporządkuj argumenty** ze wskazanej lektury oraz wybranego kontekstu. Pamiętaj, by podając konkretne przykłady i dokonując ich interpretacji, zawsze formułować wnioski bezpośrednio nawiązujące do tezy wypowiedzi.

Kompletny argument składa się z: **przykładu – interpretacji – argumentacji** (np. Romeo popełnia samobójstwo nad ciałem Julii (przykład). Jego uczucie jest tak wielkie, że nie chce żyć bez ukochanej (interpretacja). Nieszczęśliwa miłość zmienia bohatera i doprowadza do jego tragedii (argumentacja)).

Pamiętaj, że wygłaszana **wypowiedź musi być spójna**. Przechodząc do kolejnych argumentów, używaj zwrotów typu: *Podobny problem podejmuje...* lub *Zupełnie inaczej ukazuje ten problem...* i tym podobnych.

- 6** Gdy masz już pomysł na wypowiedź, **zaplanuj krótki wstęp, który wprowadzi do tematu** i umożliwi przedstawienie tezy.

- 7** Wypowiedź **zakończ ogólnymi wnioskami**, które podsumują Twoje argumenty i potwierdzą postawioną tezę.

- 8** Przed wystąpieniem **opracuj plan wypowiedzi**, z którego będziesz korzystać w jej trakcie. Zapewni Ci to płynność i kompletność wyводу, pomoże opanować stres. Nie będziesz się tak obawiać, że czegoś zapomnisz – plan jest jak podpowiedź, o czym mówić.

Nie czytaj dłuższych fragmentów z kartki. Ważny jest kontakt wzrokowy z członkami komisji.

Powodzenia!

Starożytność

Tu znajdziesz opracowanie Biblii!

BIBLIA (fragmenty)

PYTANIE

1

Motyw cierpienia niezawinionego.

Omów zagadnienie na podstawie znanych Ci fragmentów *Księgi Hioba*. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Motywy:

- CIERPIENIE
- BÓG
- WIARA

Wstęp

Żaden człowiek na tym świecie nie uniknie cierpienia. Łatwiej pogodzić się z nim wtedy, kiedy mamy świadomość, że jest ono skutkiem niewłaściwego postępowania. Znacznie trudniej wówczas, gdy cierpimy niewinnie. **Wiara w dobroć Boga jest jednak dla człowieka wsparciem nawet w najtrudniejszej sytuacji.**

Teza

Nawet cierpienie niezawinione **nie jest w stanie złamać ducha człowieka wierzącego w Boga.**

Argumentacja z *Księgi Hioba*

Hiob, bohater jednej z ksiąg Starego Testamentu, **czcił Boga i unikał wszelkich grzechów**. Stwórca błogosławił mu we wszystkim i otaczał opieką. Szatan jednak zarzucał Bogu, że Hiob wielbi Go dlatego, że dobrze mu się powodzi. Wtedy Bóg zgodził się, by **Szatan poddał Hioba próbie, zsyłając na niego wszystkie nieszczęścia i cierpienia, z wyjątkiem pozbawienia go życia**. Hiob stracił zatem najpierw cały majątek, potem dzieci: siedmiu synów i trzy córki. Sam dotknięty został najgorszą chorobą tamtych czasów – trądem. Jego żona pod wpływem cierpienia straciła wiarę w dobroć Boga i zaczęła namawiać męża, by Mu złorzeczył. Gdy Bóg przestał zsyłać łaski, kobieta przyjęła postawę buntu, a Hiob – pokory wobec woli Bożej. Jego słynne słowa *Dał Pan i zabrał Pan* są deklaracją zgody na wszelkie wyroki Najwyższego. **Skoro przyjął od Boga dobro, to przyjmie też cierpienie**. Pokora i wiara Hioba nie pozwalają mu także badać i dociekać przyczyn tego, co go spotyka. Akceptuje bezwzględnie władzę Boga nad sobą i swym życiem – Stwórca nie potrzebuje „pretekstu”, by postąpić z nim w dowolny sposób. Przyjaciele, którzy prowadzą rozmowy z Hiobem, sugerują, że to, co go spotyka, to kara. Nakazują mu szukać w sobie winy, która te cierpienia na niego ściągnęła. Traktują Boga

jak sędziego działającego w sprawiedliwy, lecz wyrachowany sposób. Zakładają, że swoimi czynami możemy wpływać na nasz los. **Hiob stwierdza po prostu, że Bóg ma prawo doświadczyć go, czym ze- chce, a on gotowy jest to znieść spokojnie**, nie tracąc do Niego zaufania. Ta postawa pokory i ufności zostaje nagrodzona – Hiob odzyskuje zdrowie, majątek i zakłada nową rodzinę.

Kontekst literacki

Niezawinione cierpienie spotkało także **Jana Kochanowskiego** i jego rodzinę – śmierć niespełna trzyletniego dziecka. W cyklu dziewiętnastu trenów poświęconych ukochanej córce **poeta ukazał proces przemiany wewnętrznej, który człowiek przechodzi pod wpływem nieszczęścia**. Podmiot liryczny to cierpiący ojciec, który przeżywa kryzys zarówno wiary, jak i wyznawanej filozofii stoickiej. Cierpienie każe mu zapytać w **Trenie X**, gdzie jest jego córka po śmierci. Rozważa nie tylko te możliwości, które ukazuje religia chrześcijańska, jak niebo czy czyściec, ale także wersję mitologiczną, jak Hades czy wyspy szczęśliwe, oraz reinkarnację. W końcu popada w zwątpienie w istnienie życia po śmierci. Błaga zmarłą, by ukazała mu się jako duch lub sen i rozwiła jego wątpliwości. Przeżywa kryzys wiary. **Tren IX** to negacja stoicyzmu, który był dotąd wyznawaną przez Kochanowskiego filozofią. Cierpiący ojciec wyznaje, że przez całe życie wierzył w mądrość, która uczyła zachowania spokoju zarówno w szczęściu, jak i cierpieniu. Nieszczęście, które go spotkało, zniweczyło wszelkie starania, choć już mu się wydawało, że osiągnął życiową równowagę i nic nie jest w stanie jej zachwiać. Runął cały jego światopogląd, który budował przez całe życie. Proces, który przechodzi podmiot liryczny, znajduje szczęśliwe zakończenie w trenie ostatnim **zatytułowanym Tren XIX albo Sen**. **Ojcu, który przeżywa kryzys religijny, ukazuje się zmarła matka z Urszulką na ręku i opowiada o zaświatach**, w których obie się znalazły. Jest to miejsce szczęśliwsze niż ziemski padół. Dusze zmarłych odnajdują tam spokój. Nie ma tam chorób, śmierci ani cierpienia. Zmarli mogą cieszyć się stałą obecnością Boga i trwać w szczęściu i harmonii. Obraz ten jest zgodny z chrześcijańską wizją, potwierdza zatem **odrodzenie się wiary poety**. Jej głębokich fundamentów nie zniszczyła nawet strata córki i niezawinione cierpienie ojca. Matka poleca podmiotowi lirycznemu wrócić do ksiąg i przypomnieć sobie wiedzę, którą zdobywał przez lata. Przypomina, że stoicyzm nakazuje znosić z godnością wszelkie ludzkie przygody.

Podsumowanie

Niezawinione cierpienie to prawdopodobnie największa próba, jakiej może zostać poddany człowiek. Pod wpływem cierpienia niektórzy załamują się, tracą wiarę i odrzucają wartości, które dotąd wyznawali, inni potrafią przetrwać, a wiara i filozofia dodają im w tym sił. **Wiara w Boga i Jego opiekę nad człowiekiem, zarówno za życia, jak i po śmierci, jest w stanie przynieść ukojenie w najcięższym doświadczeniu**.

Inne możliwości wyboru kontekstu literackiego

Tu znajdziesz opracowanie

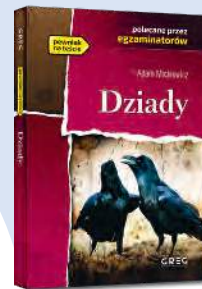
- **Dżuma**: mieszkańcy Oranu cierpieli i umierali w czasie epidemii zupełnie niewinnie; chociaż ojciec Paneloux początkowo wierzył, że to kara Boża dla grzeszników, jednak i on z czasem zmieniał zdanie

- **Zbrodnia i kara**: Sonia Marmieladowa cierpieła niewinnie z powodu trudnej sytuacji życiowej, która zmusiła ją do prostytucji; było to dla niej szczególnie trudne, jako że była osobą wierzącą

Adam Mickiewicz

DZIADY cz. III

PYTANIE

24

Różne postawy człowieka wobec Boga. Omów zagadnienie na podstawie *Dziadów* części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Motyw:

- POSTAWY WOBEC BOGA
- BUNT
- ULEGŁOŚĆ

Wstęp

Każdy człowiek musi określić swą relację z Bogiem. Może ona **zależać od jego osobistych przekonań** lub być **powiązana ze światopoglądem** dominującym w czasach, w których żyje. Relacja ta często ulega przemianom pod wpływem sytuacji, w jakiej postawi nas życie.

Teza

Bohaterowie literaccy różnych epok prezentują **różne postawy wobec Boga** – może być to zarówno bunt, jak i pokorna miłość.

Argumentacja z *Dziadów* cz. III A. Mickiewicza

W dramacie Adama Mickiewicza *Dziady* cz. III mamy przykład zarówno **Konrada rzucającego wyzwanie Bogu**, jak i **korzącego się przed boskimi wyrokami księdza Piotra**. Młody poeta dzięki sile swej poezji czuje się równy Bogu, gdyż tak jak On stwarza w swych dziełach pewnego rodzaju świat i ma nad nim pełną władzę. Pragnie pomóc swojej zniewolonej ojczyźnie, jest gotów za nią cierpieć, a od Boga oczekuje możliwości rządzenia ludzkimi duszami. Gdy Stwórca nie odpowiada na jego żądania, nie waha się Go obrażać, zarzuca Mu, że nie potrafi kochać i kieruje się zimnym wyrachowaniem, rozumem. Doprowadzony do ostateczności i kuszony przez złe duchy Konrad zamierza nawet nazwać Boga carem. Ta **postawa buntu spowodowanego miłością do narodu przypomina postawę antycznego Prometeusza**. Ksiądz Piotr stanowi przeciwieństwo dumnego Konrada – swą modlitewną rozmowę z Bogiem zaczyna od wyznania, że jest wobec Niego tylko nic nieznaczącym prochem. **Jego pokora zostaje nagrodzona przez Stwórcę**, gdyż bohater otrzymuje widzenie przyszłości kraju, którego nie doświadczył Konrad. To właśnie postawa skromności i zgody na boskie wyroki pochwalona jest w utworze, a jej wzorem staje się Chrystus, którego mają naśladować niewinnie cierpiący więźniowie. Trudne sytuacje i wielkie wyzwania mogą zatem prowadzić do skrajnych zachowań – zarówno do buntu, jak i pokory człowieka wobec Boga.

Kontekst literacki

Postawa buntu wobec Boga i Jego wyroków powraca w epoce Młodej Polski (neoromantyzmu). Szczególnie wyraźnie ukazuje ją hymn Jana Kasprówicza *Dies irae*. Podmiot liryczny nazywa siebie Adamem, czyli symbolicznie każdym z ludzi, i **oskarża Boga o niszczenie świata** niczym w *Apokalipsie* św. Jana. Zdaniem bohatera ta zagłada nie ma jednak tak ważnego sensu jak w Biblii, gdzie zapowiadała Sąd Ostateczny oraz sprawiedliwą nagrodę i karę za uczynek. Podmiot liryczny **zarzuca Bogu, że jest okrutny**, oszukał człowieka, sam stworzył zło, a w końcu zamierza zniszczyć świat i ludzi całkowicie, bez obiecanego życia wiecznego. Adam nie waha się obrazić Stwórcy, wyraża nienawiść do Niego. Konfrontacja ze światem doprowadza bohatera lirycznego do buntu i wrogiej postawy wobec Boga.

Podsumowanie

Trudne sytuacje stanowią próbę, wyzwanie, by człowiek określił swą postawę wobec Boga. Niektórzy wychodzą z niej zwycięsko, a **trudności umacniają ich wiarę** i miłość do Stwórcy. Inni przechodzą kryzys, którego wynikiem może być nawet **bunt wobec Boga**.

Inne możliwości wyboru kontekstu literackiego

- **Czego chcesz od nas, Panie J. Kochanowskiego:** podmiot liryczny wyrażający zachwyt nad idealnym światem stworzonym przez Boga i gorącą miłość do Stwórcy

- **Zbrodnia i kara F. Dostojewskiego:** gorąca wiara Soni jest dla niej jedyną pociechą w życiu, w którym jej udziałem jest nędza, smutek i wymuszony sytuacją upadek moralny

- **Lament świętokrzyski:** Matka Boska wyrażająca żal do Boga, że obiecał jej radość i szczęście, a nie cierpienie pod krzyżem umierającego syna

Tu znajdziesz opracowanie

PORADY NA MATURE

Wskazówka!

Konteksty mogą pochodzić z różnych epok, nie muszą z tej, z której utwór wymieniony w temacie!

George Orwell

ROK 1984

PYTANIE

69

Nowomowa jako sposób na ograniczenie wolności człowieka. Omów zagadnienie na podstawie powieści *Rok 1984* George'a Orwella. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

Motyw:

- NOWOMOWA
- TOTALITARYZM
- ZNIWOLENIE

Wstęp

Język jest **ważnym narzędziem komunikacji międzyludzkiej**. Umożliwia porozumienie się z drugim człowiekiem, wyrażenie ważnych myśli czy uczuć, a dzięki swojej precyzji służy dokładnemu i prawdziwemu ukazywaniu rzeczywistości. **Zniszczenie tych funkcji języka dokonywane jest często przez systemy totalitarne**, które widzą w nich zagrożenie dla siebie.

Teza

Manipulacja językowa, jaką jest tworzenie nowomowy, **ogranicza możliwości poznania świata i porozumiewania się**, a tym samym wolność człowieka.

Argumentacja z Roku 1984 G. Orwella

Tendencję systemów totalitarnych do **używania języka w celu fałszowania rzeczywistości** w drastyczny sposób ukazuje George Orwell w swojej powieści *Rok 1984*. W Oceanii powstaje tzw. **nowomowa, czyli odmiana języka, którą posługuje się władza** i którą narzuca obywatelom, by móc sterować ich myślami, poglądami, a co za tym idzie – zachowaniami. W nowomowie język ulega przede wszystkim uproszczeniu, stale **ogranicza się liczbę wyrazów niewygodnych dla rządzących**, a zamiast tego tworzy nowe, które potrzebne są do nazywania i piętnowania szkodliwych dla nich zjawisk. Powstaje na przykład wyraz „**myślbrodnia**”, który **akcentuje szkodliwość samodzielnego myślenia** zamiast przyjmowania poglądów wymaganych przez Partię. Obywatelom brakuje słów, którymi mogliby wyrażać swoje opinie, a tym bardziej swój sprzeciw wobec systemu. W Oceanii powstaje już jedenaśta edycja słownika nowomowy, a jej twórcy twierdzą, że **zwieńczeniem ich dzieła będzie doprowadzenie języka do formy całkiem niezrozumiałego bełkotu**. W ten sposób ludzie przestaną rozumieć rzeczywistość i porozumiewać się między sobą, staną się więc bezwolnymi istotami, bezwzględnie posłusznymi Partii. Utracą całą swoją wolność.

Kontekst historyczny

Język był narzędziem manipulacji i zafałszowania rzeczywistości także w PRL pod rządami totalitarnej władzy po II wojnie światowej. Jasny przekaz o panującej sytuacji zastępowano **sloganami głoszącymi sukcesy socjalistycznej ideologii**. Nadużywano w nich pozytywnie nacechowanych wobec władzy określeń, jak np. „ojciec narodu” w odniesieniu do Stalina. Zakłamywania rzeczywistości dokonywano, formułując **zwroty, które nie nazywały wprost zjawisk i ukrywały problemy**. Na przykład podwyżki cen w sklepach konsekwentnie nazywano „regulacją cen”, a ostry kryzys ekonomiczny „przejściowymi trudnościami”. **Zagubiony w powstałym w ten sposób chaosie komunikacyjnym człowiek ulegał zniewoleniu**, nie rozumiał rzeczywistości i trudno było mu podjąć walkę z systemem.

Podsumowanie

Manipulowanie językiem zawsze ogranicza wolność człowieka, ponieważ gdy nie rozumie on dobrze opisywanej nim rzeczywistości, to nie może zająć wobec niej własnego stanowiska. **Trudno także okazać swój sprzeciw, gdy brak słów, którymi można by go wyrazić**. Utrudnienie komunikacji uniemożliwia ludziom zrzeszanie się w celu buntu wobec władzy, jest zatem celowym zabiegiem wykorzystywanym przez systemy totalitarne.

Inne możliwości wyboru kontekstu

KONTEKST LITERACKI

Tu znajdziesz opracowanie

- **Wypełnić czytelnym pismem S. Barańczaka:** wiersz wykorzystujący socjalistyczną nowomowę, stylizowany na urzędowy kwestionariusz, w rzeczywistości pytania dotyczą kwestii etycznych i światopoglądowych

KONTEKST KULTUROWO-HISTORYCZNY

- **plakaty z okresu socrealizmu:** hasła propagandowe kreujące rzeczywistość i określone postawy odbiorców, np. plakat z ZSRR ze Statuą Wolności i hasłem „Imperializm to wojna”, plakaty z PRL-u „Chodź razem z nami budować nowy dom – Polskę Ludową”

Przykład plakatu propagandowego z okresu socrealizmu

**Matura ustna –
zadania niejawne**

Informacje wstępne

Po wejściu do sali egzaminacyjnej **losujesz zestaw dwóch zadań**. W jego skład wchodzi jedno zadanie z puli pytań jawnych, opracowanych we wcześniejszej części książki oraz **jedno zadanie niejawne**.

POLECENIE I

Z puli jawnej – omówiliśmy wszystkie polecenia w pierwszej części książki.

POLECENIE II

Z puli niejawnej – to będzie niespodzianka – poniżej instrukcje, jak je przygotować.

Zgodnie z informacjami CKE

ZADANIE

2

„Zadanie 2. dotyczy zagadnienia związanego z literaturą lub innymi dziełami sztuki albo językiem; zdający omawia je na podstawie dołączonego do polecenia materiału w postaci tekstu literackiego lub nieliterackiego albo tekstu ikonicznego”.

Oznacza to, że są trzy typy poleceń, z których wylosujesz jedno:

- 1 Zadanie sprawdzające umiejętność interpretacji dzieła literackiego pod kątem wskazanego w poleceniu zagadnienia. Do pytania dołączony będzie fragment utworu literackiego lub cały tekst (np. wiersz). Dzieło to nie musiało być omawiane na zajęciach ani znajdować się w podstawie programowej, choć zdarzają się także fragmenty tekstów pochodzące z lektur. Pytanie wskazuje problem, który musisz w tekście odnaleźć i zinterpretować, np. obraz przyjaźni, samotności, patriotyzmu, pracy, młodości i wiele, wiele innych. Polecenie nakazuje także odnieść się w wypowiedzi do **wybranego tekstu kultury albo utworu literackiego**. Oznacza to, że w drugiej części wypowiedzi przywołasz samodzielnie wybrany utwór literacki (nie musi, choć może być lekturą szkolną) lub tekst kultury, czyli np. obraz, rzeźbę, film itp., który również porusza wskazany w poleceniu problem.
- 2 Zadanie sprawdzające umiejętność interpretacji tekstu kultury pod kątem wskazanego w poleceniu zagadnienia. **Do pytania dołączony będzie tekst graficzny, np. obraz, fotografia rzeźby, kadr z filmu, plakat, grafika, fotografia** itp. Polecenie wskaże problem, podobnie jak w zadaniu pierwszego typu, np. jak artyści ukazują: miasto, wieś, dziecko, nauczyciela, wędrowca itp. Pod jego kątem należy dokonać interpretacji załączonego dzieła. W drugiej części wypowiedzi zadanie nakazuje przywołać **wybrany utwór literacki**, który także porusza wskazany problem. W tym zadaniu **wolno ci odnieść się do innego tekstu kultury** poza tym załączonym w poleceniu.
- 3 Zadanie sprawdzające znajomość oraz umiejętność zastosowania w praktyce zagadnień z nauki o języku. **Do polecenia dołączony będzie fragment artykułu, tekstu literackiego lub tekstu kultury**, w którym należy odnaleźć i omówić wskazany w poleceniu problem. Pytania mogą być różnorodne, np. dotyczyć problemów językowych, typu: zapożyczenia we współczesnej polszczyźnie, manipulacja językowa w reklamie, funkcja środków stylistycznych itp. Budowanie odpowiedzi zależy od rodzaju załącznika. Ten sam temat, np. „rola zdrobnień” może być oparty na **analizie i interpretacji artykułu** poświęconemu temu zagadnieniu, którego treść i wymowę należy jak najlepiej odtworzyć i skomentować, **analizie i interpretacji fragmentu utworu literackiego** zawierającego zdrobnienia, które trzeba wskazać i omówić ich rolę oraz znaczenie dla wymowy i formy dzieła czy na **grafice** ukazującej np. reklamę produktu zawierającą zdrobnienia, których funkcję należy skomentować w kontekście perswazyjnego charakteru tekstu. Druga część wypowiedzi musi zawierać odwołanie do **wybranego tekstu kultury albo utworu literackiego, albo własnych doświadczeń komunikacyjnych**. Oznacza to, że można przywołać ilustrujący dane zjawisko utwór, film, obraz, reklamę, mem itp. **lub po prostu odnieść się do konkretnej sytuacji z własnego życia** (np. przedstawić, w jakim celu używają zdrobnień w relacji z Tobą Twoi bliscy).

Sposób ukazania artysty w innym utworze lub tekście kultury

- Artystą, który również wierzył w swe możliwości, lecz poniósł klęskę jest Gospodarz z Wesela Stanisława Wyspiańskiego;
- Gospodarz jest malarzem i od lat mieszka na wsi, poślubił chłopkę, choć jest inteligentem – marzy, by stać się łącznikiem między dwoma grupami społecznymi, o czym świadczy fakt, że w swym domu wyprawia wesele, na które przybyli przedstawiciele chłopstwa i inteligencji z Krakowa;
- Wernyhora, który ukazuje mu się po północy jest symbolem artysty, który prowadzi zjednoczony naród do walki, jak ukazano bohatera na obrazie Jana Matejki – wizyta tej zjawy świadczy o tym, że Gospodarz także chciałby odegrać taką rolę w polskim społeczeństwie;
- artysta nie potrafi jednak swych marzeń urzeczywistnić – przekazuje złoty róg otrzymany od Wernyhory Jaśkowi, który go gubi;
- Obraz artysty ukazany w Weselu częściowo nawiązuje do romantycznej koncepcji wybawiciela narodu, lecz wskazuje jej słabość, gdyż Gospodarz nie potrafi stanąć na wysokości postawionego sobie zadania.

Wnioski – jaki obraz artysty ukazują omówione przykłady?

Choć obraz artysty zmieniał się na przestrzeni wieków, pewne cechy pozostawały niezmiennie. Wyróżniał się on dzięki swej sztuce i czuł kimś wybitnym, nawet niezrozumianym, lecz często przeznaczonym do wielkich czynów, jak na przykład ratowanie ojczyzny.

Oczywiście Twój zapis może być bardziej skrótowy, pamiętaj jednak, by w trakcie odpowiadania zbudować spójną i płynną wypowiedź!

POLECENIE

2

Zadanie z tekstem ikonycznym (tekstem kultury).

Czym dla człowieka może być praca? Omów zagadnienie na podstawie zamieszczonego poniżej materiału oraz wybranego utworu literackiego.

Kamieniarze, Gustave Courbet, 1850

- 1 Przygotuj schemat do sporządzania notatki podobnie jak w poprzednim poleceniu. Wyłóż problem wskazany w temacie, rozważ go, rozpisz zadanie na elementy, które muszą wystąpić w prezentacji:

Wstęp z tezą (uzupełniasz po analizie obrazu i wyborze własnego przykładu literackiego):

• **Praca i jej znaczenie dla człowieka**

(Pomyśl: Jaką pracę zwykle wykonujemy? Dlaczego się jej podejmujemy – względy finansowe, realizacja pasji i zainteresowań czy może przymus ze strony innych? Co daje nam praca – tylko szansę na przeżycie, czy może radość lub satysfakcję? Jest źródłem sukcesów życiowych? Od czego to zależy? itp.)

• **Praca dla bohaterów obrazu Courbeta**

(Rozważ: Jaką wykonują pracę? Jest ona ciężka, czy lekka? Co możemy powiedzieć o jej warunkach? Co przynosi bohaterom, sądząc po ich wyglądzie i ubiorze? Czy możemy określić emocje bohaterów po wyrazie twarzy czy postawach ciała?)

Pamiętaj, że analizujesz tekst graficzny rozważ więc także elementy typowe dla niego (wskazówki pod zadaniem) i ich wymowę, np.

Jaki nastrój obrazu buduje jego kolorystyka – czy mówi ona coś o postrzeganiu pracy? Czy obraz jest statyczny, czy dynamiczny i jaki efekt to wywołuje?

Czy kompozycja obrazu – umieszczenie na pierwszym planie, centralnie samych kamieniarzy i ograniczenie dalszych planów tak, że nie widzimy rozmiaru ani efektu ich pracy wpływa jakoś na wymowę dzieła? Czy obraz ukazuje rzeczywistość realistycznie, czy autor idealizuje lub posłużył się abstrakcją czy symbolem?

• **Praca dla wybranego bohatera / bohaterów literackich**

(Przypomnij sobie: W jakim utworze literackim poruszono problem pracy i jej postrzegania przez bohatera?)

• **Wnioski**

(Pomyśl: widzisz podobieństwa czy różnice w postrzeganiu pracy przez przywołanych bohaterów?)

- 2 Dokonaj analizy i interpretacji obrazu, np.:

Praca dla bohaterów obrazu Courbeta

- Centralnymi i pierwszoplanowymi bohaterami są tytułowi kamieniarze, a **otwarta kompozycja** obrazu każe skupić na nich i ich wysiłku całą uwagę. Przez to, że nie widzimy całości kamieniołomu, w którym pracują ani efektów ich pracy raczej domyślamy się, że ich trudom nie będzie końca w najbliższym czasie. Daje to poczucie pewnej beznadziejności sytuacji bohaterów.
- Autor przedstawił scenę bardzo **realistycznie**, widać wiele szczegółów bez upiększeń. Po zniszczonych dłoniach robotników i pochylonych oraz wychudzonych sylwetkach domyślamy się, że praca kosztuje ich wiele wysiłku, a nawet wyniszcza fizycznie. Bardzo ubogi i zniszczony ubiór ukazuje, że mimo wysiłku trudno im utrzymać się z wykonywanej pracy.
- Obraz jest **dynamiczny**, starszy mężczyzna bierze zamach kilofem, a młodszy ugina się pod ciężarem kosza z kamieniami. Dzięki temu lepiej widzimy, jakim wysiłkiem jest dla nich praca.
- Nie widzimy twarzy bohaterów, lecz ich emocje możemy domyślać się z ekspresji ciała. Zmęczony ruch starszego sugeruje jego rezygnację, napięcie ciała młodszego kojarzy się z doświadczanym cierpieniem.
- Także **kolorystyka** obrazu buduje raczej pesymistyczny, smutny nastrój. Ponure odcienie szarości i ziemisty brąz kojarzą się z biedą, barwy strojów bohaterów nieprzypadkowo są identyczne, jak otoczenia. Są oni jakby „częścią” swej pracy, nie mogą od niej uciec ani się oderwać, przesądza ona o ich bycie.

MATURA

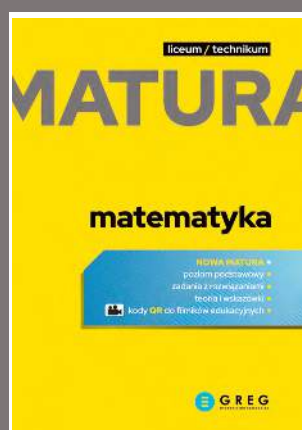
liceum / technikum
język polski
egzamin ustny

Egzamin ustny bez nerwów i tremy? To możliwe!

Książka zawiera gotowe odpowiedzi na wszystkie pytania jawne, jakie mogą zostać zadane uczniowi podczas ustnej części egzaminu maturalnego z języka polskiego. Zagadnienia zostały starannie opracowane i opisane zrozumiałym językiem, dzięki czemu ich zapamiętanie nie będzie stanowiło problemu. Repetytorium zawiera liczne wskazówki i porady dotyczące przebiegu egzaminu, sposobów formułowania wypowiedzi i samego wystąpienia przed komisją.

Z nami zdasz maturę na 100%!

W serii ukazały się:

 GREG
WYDAWNICTWO EDUKACYJNE

Wydawnictwo GREG
ul. Klasztorna 2B ■ 31-979 Kraków
www.greg.pl

ISBN 978-83-8186-234-9

9 788381 862349